

Vol. VII.
I. N. D.

Disfertatio Academica

De

Indole Amoris in Patriam,

Quam

Conf. Ampl. Fac. Philos. in Reg. Acad. Aboënsi,

Præfide

Mag. JOHANNE BILMARK,

*Histor. ac Philosoph. Pract. Professore Reg. & Ord.
nec non Facult. Philos. b. t. Decano,*

Publice ventilandam offert

GUSTAVUS ADOLPHUS BELITZ,

Wiburgensis,

In Auditorio Majori die IV Junii A. MDCCXCIV,

Horis ante meridiem consuetis.

ABOÆ,

Typis FRENCHELLIANIS.

*Krono - Expeditions - Befallningsman och HofRåttss
Liquidations - Commisfarien ,*

Ådel och Högaktad ,

Herr JACOB JOHAN BELITZ ,

Min Huldaste Fader ,

Åtanken af de otaliga välgerningar, hvilka Min Huldaste Fader ifrån mitt första inträde i verlden intil närvarande stund mig bevilat, är både sägnesam för mig, häligt Guds Försyn har genom dem beredt min välfärd, men ock bekymmerfull, då mitt erkänfamma sinne ej finner något medel, at uttrycka mitt hjertas känslor. Men då Min Huldaste Fader bevisat mig mera godt, än jag kan med orden förklara, torde detta mitt första lärdoms prof om *beskaffenheten af Kärleken til Fäderneslandet* få blifva af Min Huldaste Fader uptaget såsom en underpant af en skuld, den jag aldrig förmår afbörda. Den Högste Guden belöne Min Huldaste Fader för all sin ofparda möda och kostnad vid min välfärd, och låte Min Huldaste Faders lefnads dagar blifva så många och lyckelige, som jag af innersta hjerta önskar, under det jag framhårdar med oafslätelig Sonlig vördnad at vara

Min Huldaste Faders

lydigste Son,

GUSTAF ADOLPH BELITZ.

PRÆFATIUNCULA.

Dicam forte nobis scribent non pauci, quod argumentum dissertationis elegerimus maxime quidem momentosum de *amore in patriam*, sed in quo explicando plures tam Philosophi, quam Oratores, suam ita dudum posuerunt industriam, ut messi observationum, ab utrisque in medium allatarum, vix ullum supersit spicilegium, sine nausea Lectoribus proponendum. Enimvero licet non ignoremus, quam difficile sit, accuratis Eruditorum meditationibus symbolam addere; conabimur tamen genuinam amoris in patriam indolem aliquanto plenius, quam communiter fieri solet, ex rationis principiis ita explicare, ut, seposito imaginationis fucō, appareat, quid amoris in patriam ex æquo sittribuendum.

§. I.

Quamvis qui *Patriam* dixerit, quicquid gratum & amabile in his terris sit, una expressisse voce cens-

A

featur;

featur; attamen & usum loquendi & scripta Eruditorum consulentes, notioni Patriæ ambiguitatem quandam (a), ut in proposito stadio pede inoffenso progredi possimus, tollendam, inhærereprehendimus. Per *Patriam* plerique intelligunt solum natale, in quo lucem, dum ex provida Dei cura in theatrum hujus mundi processerunt, primum adspicere ipsis contigit. Hanc Cicerō *Patriam Germanam* appellat; Sic nos, inquit, & eam patriam nempe germanam dicimus, ubi nati, ubi sacra nostra, gentem & majorum vestigia habemus (b). Præter hanc autem alia datur patria, illa videlicet *Civitas*, cujus membra & nos & cæteri, quotquot nobiscum & sanguinis & cognationis nec non mutuorum officiorum vinculo longa serie sunt uniti, constituunt, quam idem Cicerō *Patriam communem* nuncupat, in qua vitæ ac fortunarum sedem nanciscimur, & cui nos utiles præbemus (c). Quare etiam Cicerō M. CATONI duas assignavit patrias, unam *naturæ*, alteram *civitatis*, ut idem Cato, cum esset Tusculi natus, & in populi Romani civitatem susceptus, ortu esset *Tusculanus*, civitate autem *Romanus*, atque sic haberet alteram patriam *Loci*, alteram *juris* (d). Nos distinctionem modo nominatam, utpote in ipsa re fundatam, admittentes, per *Patriam* tamen voce hac in generali significatione sumta intelligimus civitatem, in qua quis natus & educatus est, simulque juribus civitatis fruitur, in speciali autem, indigitamus civitatem

tem, cujus quis est membrum & juribus civitatis gaudet, in quocunque orbis angulo natus.

- a) Patriæ vocabulum nonnulli sumunt nimis stricte pro solo loco natali, alii nimis late pro integro orbe, se proinde *Cosmopolitas* vocantes, apud quos valet illud OVIDII: *Quem fortuna dedit Roma sit ille locus, Libr. I. de Ponto Eleg. 6.* Patriam inane esse vocabulum existimant Encyclopædistarum quidam, in quos calamum strinxit maximus hujus seculi Heros ac Philosophus, ita scribens: *Ils vous disent doctoralement, qu'il n'y a point d'être qui s'appelle patrie, que c'est une idée creuse de quelque Législateur, qui a créé ce mot pour gouverner des citoyens, & que par conséquent ce qui n'existe pas réellement, ne sauroit mériter notre amour. Voy. Lettres sur l'amour de la Patrie p. m. 80.* (b) *Vid. initium libr. 2. de Legibus.* (c) *Vid. libr. 1. de Republica.* (d) *Vid. Libr. 2. de Legibus.*

§. II.

Alterum in disertationis nostræ rubro occurrens vocabulum, sine quadam explicatione non prætermittendum, est *amor*, in quo definiendo inter se non satis conveniunt Philosophi; quorum vero diversas examinare opiniones, nostri instituti non fert ratio. Observamus solummodo, amorem a Recentioribus communiter definiri, quod sit gaudium ex entis alicujus perfectione perceptum; quæ autem definitio notionem amoris plene exhaustire non videtur. Ponamus enim, nos in objecto perfectiones quantumvis eximias, sed

quarum nulla ad statum nostrum sive præsentem sive futurum præsumi potest relatio, animadvertere, illud quidem admirari, non autem amare solemus. Commendant quidem nonnulli *amorem* sic dictum *purum*, in perfectionibus entis amati totum fundatum, ut præstantissimum; sed quem ad ingenii lusum non præter rem saniores referunt Philosophi. Amor igitur forte rectius definitur, quod sit voluptas, quæ ex objecti perfectione, quatenus hæc quoque ad nostram sive delectationem sive utilitatem aliquid confert, oritur; testatur enim experientia, omnis amoris primum quasi mobile esse philautiam. Unde consequitur, quo plures in re amata inveniat amans perfectiones, felicitatem ei spondentes, eo intensiorem esse amorem, hunc autem frigescere, vitiis in locum speratarum perfectionum succedentibus. Imo sicut amans rei a se amatæ optime cupit, ita mala quævis ab eadem avertere sollicite studet.

§. III.

Quod ad originem amoris in patriam attinet, multi opinantur, eum ab ipsa natura hominibus, æque ac aliis ingenerari animantibus, ingeneratum eis ita inhærere, ut instinctum æmuletur naturalem. Causantur præterea, aërem, quem primum spirat infans, recens natus, ipsumque clima, in quo vagit, corporis sui constitutioni sensim ita accommodari, ut multi, licet sedem fortunæ suæ extra solum natale obtine-

rint,

rint, ad hoc tamen, tamquam innocuæ voluptatis & sanitatis dispensatricis locum, inclinata ætate, se recipere soleant. In argumentum quoque citant exemplum prudentissimi Regis ULYSSEIS, alias quasvis adversitates forti perferentis animo, admodum vero querentis, si OVIDIO habenda fides, facultatem sibi non dari, in patrium revertendi solum, cujus desiderium ita exprimit Poëta: *Non dubia est Ithaci prudentia; sed tamen optat - - - Fumum de patriis posse videre focis* (a). Imo idem Græcorum Heros tanto natalis soli amore, uti perhibet HOMERUS, flagrabat, ut parvam suam & scopulis adfixam Ithacam, immortalitati & amplissimo regno, sibi, naufrago & egeno, a Dea Calypso oblatis, præferret. Admirandam quoque hujus in natale solum amoris vim prædicans OVIDIUS, ejus tamen motivum ignorasse videtur, quum ita canat: *Nescio qua natale solum dulcedine cunctos - - - Ducit, Et immemores non sinit esse sui* (b). Quamvis vero ea, quæ hæcenus attulimus, opinionem de congenita hominum in natale locum propensione confirmare videantur; re tamen accuratius pensitata, reperimus, ipsum natale solum aut hujus indolem non esse proprium ac genuinum amoris in patriam motivum; quale omnino esset, si ad hominum inclinationes ac mores formandos præcipuum in modum conferrent regionum climata; hanc vero hypothefin, multis nostro ævo probatam, plane evertit vel diversa animi dispositio hominum, sub eodem climate natorum & e-

ducatorum. Porro si locus ipse natalis esset amoris in patriam incentivum; igitur, quum amor ex delectatione vel utilitate, quam ex re oblata percipimus, oriatur, necessario sequeretur, amorem hunc fore tanto majorem, quanto plura delectationis vel utilitatis media locus suppeditaverit; quod tamen experientiae ita repugnat, quasi loci natalis facies cum amore in patriam nihil haberet commune. Hinc OVIDIUS: *Quid melius Roma? Scythico quid littore pejus? - - Huc tamen ex illa Barbarus urbe fugit* (c). Præterea equis, quæso, ignorat, Athenas omnis elegantiae & amoenitatis acropolin olim fuisse habitas, Iphicratem tamen huic urbi Thraciam, Cononem ei insulam Cyprum, ut alia his similia exempla reticeamus, prætulisse. Profecto animum proderet imbecillem, quicumque nonnisi in uno terræ loco gratam degere posset vitam. Præterea quantum est illud bonum, quod nobis in hunc mundum venientibus natale præstitit solum? an exiguum cunis nostris concedens areolam, quis salva diceret fronte, hoc amoris pignus esse omnibus meritis superius, & ad animum perpetim devotissimum nos obstringere? Porro si quis suum ignoret locum natalem, vel quod in navi, in Oceano jactata, sit in lucem editus, vel variis infortuniorum turbini- bus a parentum & popularium suorum consortio infans fuerit avulsus, quo modo locum sibi ignotum amabit? Imo dantur casus, quibus quis ad solum vere natale amore prosequendum non obstringitur, puta si quis

quis in peregrino aut in hostili natus fuerit solo, parentibus suis in alterutro tunc negotiorum suorum causa forte commorantibus. In citato autem Ulyssis exemplo nihil, quod præcipuum debet censerī, invenimus, satis persuasi, quemvis hominem, ipsa socordia non socordiozem, pariter dedignatum fuisse munera a Calypso sibi oblata, & aliam quamlibet conditionem potius electurum, quam cum femina & inter feminarum gregem in obscuro Ogygiæ regno immortalē quidem, sed ingloriam, transacturum vitam. Nos non fugit, quosdam fuisse, qui cum a patrio remoti solo, in provectiori ætate juvenilem desiderarunt hilaritatem, opinarentur, se hanc in natali solo suo fore denuo experturos; simul tamen docuit experientia, plerosque eorum, translatis in illud suis penatibus, imaginaria spe delusos, diversam invenisse & loci faciem, & incolarum, se non ut popularem, sed magis ut advenam, respicientium indolem, proindeque amorem in natale solum de die in diem fuisse imminutum. Repetunt quidem boves sua stabula, feræ sua antra & aves suos nidos, quæ tamen prorsus præterirent, nisi advetæ essent, in illis vel sua pabula vel contra ingravescentium tempestatum injurias sua invenire refugia, loca natalia ut ignorantes, ita nec curantes. Denique si per naturam ad natale locum amandum homines obstringerentur, supervacanea essent Principum edicta, quibus civibus interdicitur, ne solum vertant, & sedes fortunarum suarum in peregrinis quærant oris;

ris; quæ vero paterna monita ad cohibendas civium emigrationes non prorsus valuisse, ævi non unius experientia edocetur.

(a, b, c) Vid. *Libr. I. de Ponto Eleg. III. v. 33. seq.*

§. IV.

Vidimus modo, quod solum natale amor in patriam ingenerando non sit per se aptum; quamvis autem illud cum hac multi confundere soleant, ipsum tamen *Patriæ* nomen insinuat præterea aliquid, benevollo patris in suos liberos adfectui analogum, quare, ut supra innuimus, patria proprii suo significatu denotat civitatem, in qua quis natus & educatus communi cum cæteris civibus fruitur jure. Unusquisque autem se ipsum recte amans, suæ felicitatis est studiosissimus, ad quam obtinendam duo generatim requiruntur, tum ut mala forte ingruentia valide propulset, tum ut præsentia inveniat adminicula in suis commodis opportune promovendis; utrique autem horum consequendo, quantum humana patitur conditio, status inservit civilis, de ejus constituendi causa impulsiva quamvis in jure publico universali multa in utramque disputentur partem, extra omnem tamen controversiam est positum, neminem propter alios aut in horum favorem commodis, quibus in statu fruebatur naturali, renuntiasse, & in statum se contulisse civilem, finemque adeo constitutarum civitatum fuisse majore

maorem instituentium felicitatem, quo simplici nomine intelligimus complexum omnium bonorum, quæ sub Divino auspicio humana opera & industria possunt parari. Quantum igitur homo seipsum amat, amat vero, dum sapit, intensissime, tantum quoque suam amabit patriam, cujus opem, quoties hanc expetit, nunquam desiderat; adeoque fundamentum ac motivum amoris in patriam est philautia. Hinc quoque Rex Philosophus: *La nécessité de subsister & l'intérêt qui opèrent sur l'esprit du peuple, l'oblige par son propre avantage à travailler pour le bien de ses concitoyens* (a). Scilicet societatem, cujus membrum sum, amans revera meipsum amo, & quo intensius est meæ felicitatis studium, eo intensius amo quoque meam patriam, boni cujusvis civilis promum condum. Sed quærat forte quispiam; quo constet pignore, quod patria eum amet? Paucis respondeo: ex studio sociorum tam depellendi periculum tibi imminens, sed ab eis fere pro communi habitum, quam in officiis quibusvis, tuam felicitatem promoventibus, tibi opportune præstandis. Amori in patriam ita accenso pabulum insuper accedit cogitatione, quod non nos solum, sed singuli, quibus vel propter cognationis & familiaritatis vinculum, vel beneficiorum in nos collatorum studium, optime cupimus, in patria modo descripta & per eam inveniant desideratam felicitatem; unde existit complexus motivorum patriam, in qua parentis affectum experimur, magis, quam nos ipsos amandi. Quor-

sum etiam respexisse videtur CICERO, ita scribens: *Omnium societatum nulla est gravior, nulla carior, quam ea, quæ cum republica est unicuique nostrum; cari sunt parentes, cari liberi, propinqui, familiares, sed omnes omnium caritates Patria una complexa est* (b).

- (a) Vid. *Lettres sur L'amour de la patrie* p. m, 45. (b)
Vid. *Libr. I. De officiis* Cap. 17.

§. VI.

Haud præter rationem aut naturæ ordinem quandoque contingit, ut quis *communem* magis, quam *germanam* diligat patriam, quod quidem innoxie philantix est consentaneum, dum plura & certiora felicitatis adminicula in illa invenit, quam in hac, se reperturum præsumit. Par enim heic videtur ratio, quæ filii adoptivi, patrem civilem in se indulgentiorem ac suæ salutis studiosiorem majori amore prosequentis, quam suos parentes, officiorum in liberos vel plane oblitos, vel hæc parum curantes. Attamen sicut filii non prorsus degeneris animo paterna jugiter obversatur domus; ita ingenuus quoque homo, cujusunque civitatis sit membrum, germanæ patriæ semper bene cupit, atque ex commodis sive naturalibus sive civilibus, quæ ei contingunt, non minorem percipit delectationem, quam si in eorum consortium fuisset admisus. Circa amorem in patriam communem adhuc movent nonnulli, eum esse ejusdem vigoris, quæ-

quæcunque in civitate fuerit regiminis forma, quam vero opinionem nec rationi nec experientiæ convenire nos arbitramur. Pro enim eo, quo quisque seipsum amplectitur amore, civitatem in qua lautiori fruitur conditione, illi præfert, quæ deteriore offerret; quare quum in quibusdam civitatibus incolæ physica tantum existentia, & eis, quæ huic utcunque conservandæ inserviunt, gaudeant, in aliis vero æstimatione insuper civili fruuntur, imo in partem imperii subinde admittantur, consequens est, ut hi magis, quam illi, suam ament patriam. Qua in re nobis consentientem habemus Illustr. Dn. MONTESQUIEU, ita disferentem: *L'amour de la patrie est singulièrement affecté aux démocraties* (a). Atque si Historiam consulamus, hæc nos docet, paucos admodum in Despotico imperio, multos autem in liberis civitatibus ob amorem in patriam omni fere ævo inclaruissæ.

(a) Vid: *L'esprit des loix* Tom. I. p. m. 63.

§. VII.

Uterius erit notandum, quod sicut nec in numerosis familiis ea concordia & amicitia, nec in magnis urbibus illud necessitudinis vinculum animadvertitur, quæ in parvis ac mediocris sortis domibus & oppidis conspiciuntur; ita doceat Historia, amorem civium in patriam, cujus amplissimæ sunt ditiones, non ejus esse vigoris, ac is, qui incolas parvarum rerumpublicarum

carum animat, sed amorem illum fere sequi rationem inversam amplitudinis civitatum. Ratio phænomeni hujus Politici est in aprico posita, scilicet quod in parvis rebuspublicis singuli cives indolem cæterorum non solum cognoscant, sed mutua quoque eorum ope sæpius indigeant tam in malis, forte ingruentibus, propulsandis, quam in desideratis bonis sive comparandis sive promovendis. Contra ea in magnis imperiis subditorum eadem fere est conditio, quæ civium in grandibus urbibus, in quibus vicinus vicinum haud multo aliter quam ignotum habet peregrinum. Atque hanc non ultimam putamus rationem, quare in rebuspublicis Græcis ac Romana, dum exigua erant earum pomœria, tot insignia prolixi in patriam amoris occurrant spectacula, quot deinceps, auctis harum gentium dominiis, in earum annalibus frustra quærimus.

§. VIII.

Quamvis porro demus, singulos cives patriam amare, docet tamen experientia, hunc amorem pro diversis vitæ generibus, quibus illi distinentur, diversæ esse indolis. Nonnulli enim eorum quum in avitis jugeribus colendis ita occupentur, ut ipsi quasi glebæ suæ videantur adscripti, natale solum ut propriam suam amant patriam, hanc orbem in orbe censescentes, vix tamen eam ultra suos cæspites extendentes; qui
pro-

proinde extra hos quacunque de causa abducti, omnem speculantur occasionem intra eos revertendi, cæterum de conditione societatis, cujus sunt membra, parum solliciti. Præter hos sunt alii, qui ad ipsam civitatem æque directam, ac priores ad sua jugera, habent rationem, patriæ scilicet communi pluribus modis ita innexi, ut salvi esse nequeant, ea non salva, patriam proinde hanc impensisime amantes, eamque bonis quibusvis temporalibus non raro præferentes, nec tamen amorem in patriam germanam, si ab hac remoti, ullis fortunæ vicissitudinibus imminui patientes, sed utramque ut suas delicias habentes. Imitantur igitur ASDRUBALEM, cui quum SCIPIO magna promississet præmia, si Carthaginem dederet; ille vero, quantumvis Pœnus fuerit, his auditis, quæ offerebantur, femur identidem percutiens, Deorum ac fortunæ invocans fidem: *Nunquam illum adfuturum diem, edixit, quo Asdrubalem stantem & eversam Carthaginem una sol videat; patriæ enim conflagentis ruinam prudentibus viris pulcherrimum rogi ornamentum esse, ceu perhibet POLYBIUS.*

§. IX.

Motivum amoris in patriam ex philautia superioribus §. §. deductum, convellere videntur cum sententiæ plerorumque Philosophorum, amorem illum philautiæ præferentium, tum exempla quorundam

Heroum, pro sua patria, ad incitas forte redacta, se sponte devoventium. Enimvero illi, quum amorem in patriam ad instinctum quendam naturalem referre nequeant; aut idoneum nullum ejus motivum proferrent, aut post prolixam disquisitionem in laudata subsistent philautia. Hi autem licet se pro patria devoventes contra amorem sui egisse videantur, attamen re penitus expensa constat, hos suæ felicitatis habuisse rationem, quum homines se ipsos maxime sæpe ament, dum ea, quæ maximi vulgo fiunt, volentes parum curant. Bene enim *Cl. BONNET, L'homme n'agit qu'en vûe de son bonheur; il ne cesse point de s'aimer, & il ne s'aime jamais plus, que lorsqu'il fait les plus grands sacrifices. Essai de Psychologie p. 310.*

§. X.

Moveri in præsentî argumento potest quæstio: An amor in dilectam patriam eo usque valeat, ut civis, urgente graviori necessitate, se pro eadem devovere teneatur? Ad quam quæstionem priusquam directe respondemus, in antecessum, ceu certissimum, adsumimus, neminem civium periclitanti patriæ suam subtrahere debere opem, si hæc vel vitæ suæ periculo constaret, modo tamen hoc fiat conditionibus pacti fundamentalis convenienter, scilicet ut commune periculum communibus civium viribus depellatur. Si autem ulterius quærat: An unus civis pro cæteris
ad

ad fervandam patriam se devovere teneatur? Vel specialius: Si quis ab hoste sub comminatione belli, patriæ inferendi, ni hic vel ille civis sibi tradatur, expostuletur, an hic, hosti quidem invifus, cæteroquin integer vitæ scelerisque purus, in aleam dedendus fit dubiam? Nos quidem opinamur, nec patriam iniquifimo huic postulato adfentire debere, nec civem illum ulla teneri obligatione, se pro cæteris in præfentiffimum conjiciendi discrimen; officia enim nostra erga patriam sunt pactitia, adeoque ultra pacti conditiones, quibus fecuritas vitæ ac bonorum unicuique civi, eadem non indigno, addicitur, non extendenda; fecus enim fi fiat, civitas potestate fua in fraudem ac perniciem innocentis civis abutitur. Si autem planam hanc rationem non audiat patria, neve animadvertat, in allato cafu tam fuam dignitatem, quam civis falutem juxta periclitari; quis, quæfo, fuccenferet civi, fi naturæ convenienter fe ipfum præferat patriæ, quam non matrem, fui ftudiosam, fed injuftam experitur novercam, & imminenti tempeftati, fine omni tamen acerbitate aut vindictæ cupiditate, fe fubducatur. Contrariæ opinioni ftabiliendæ imprimis præ-tenditur Moraliftarum canon: Quod ex duobus malis minimum fit eligendum, atque in propofito cafu minus fit omnino malum, fi unus civis, licet innoxius, noxæ dedatur, quam fi integra civitas ancipiti involvatur periculo. Enimvero canon ifte, qui de malis valet phyfics, ad moralia, quæ allata refpicit quæ-ftio,

stio, & quorum majus ac minus sunt prohibita, perperam extenditur. Videri quidem potest, unius incolumitatem esse omnium saluti postponendam, periculum autem non ita est depulsum. Quid enim, si civis, qui deposcitur, ex eorum sit numero, in quem quadret effatum Israëuitarum ad DAVIDEM Regem: *Tu es pluris, quam decem millia nostrum.* Quid si hostis imprudenti hac civis, utique præstantissimi, deditione ferocior factus, pari modo alios cives, patriæ suæ averruncos, deposcat; quis non videt, patriam ad incitas brevi redactum iri, ac proinde consultissimum esse, quovis impendio civem bene meritum tueri? Quamvis vero ex principiis justî nemo obligetur ad se pro patria devovendum; negari tamen non potest, quin Heroicum atque omni laude ac prædicatione dignissimum edat facinus, quicumque patriæ amore privatam salutem publicæ in dubiis postponat casibus, quamvis se fortuna præter opinionem destitueret. Sed has ulterius persequi meditationes, nec instituti ratio, nec rerum mearum habitus permittit.

